

Панкова А.Ю.

к.е.н., доцент кафедри менеджменту, Запорізькій національний
технічний університет, м. Запоріжжя

Лагутін Т.В.

магістрант, Запорізькій національний технічний університет, м.
Запоріжжя

**«Ефективність впровадження стратегії розвитку регіону у
відповідності державної стратегії розвитку та Євроінтеграційних
процесів»**

Pankova A.Yu.

*Professor Assistant in Economic Sciences, Associate Professor the
Department of Management, Zaporizhzhya national technical university*

Lahutin T. V.

*Master student, Department of Management, Zaporizhzhya
national technical university*

**«The effectiveness of implementing regional development strategy
under the state development strategy and the European integration process»**

Анотація. У статті розглядається ефективність впровадження стратегії розвитку регіону у відповідності державної стратегії розвитку та Євроінтеграційних процесів шляхом зіставлення відносин в стратегічній політиці між державою та регіонами, які повинні складатися із взаємно налагоджених механізмів співпраці на договірній основі щодо регіонального розвитку та програм подолання депресивного стану територій відповідно до чинного законодавства України. Також, з огляду на євроінтеграційні прагнення нашої держави, на цьому етапі основоположним документом повинна стати Стратегія сталого розвитку ЄС. Стратегія має на меті визначити та запровадити заходи, за допомогою яких країни Євросоюзу будуть здатні досягти постійного довгострокового поліпшення якості життя шляхом утворення сталих спільнот, здатних управляти і ефективно

використовувати природні ресурси, підвищувати екологічний та соціальний, інноваційний потенціал економіки та, процвітання, охорону довкілля та єдність суспільства.

Summary. In the article the efficiency of the regional development strategy in accordance with the state development strategy and the European integration process by comparing the relationship in the strategic policy of the State-Regions, which should consist of mutually established cooperation mechanisms on contractual basis for regional development and programs to overcome the doldrums territories under applicable legislation of Ukraine. Also, given the European aspirations of our country at this stage should be the basic document Strategy for sustainable development. The strategy aims to identify and implement measures in which EU countries will be able to achieve constant long-term quality of life through the creation of sustainable communities able to manage and efficiently use natural resources, improve the ecological and social, innovative potential of the economy and prosperity, environmental protection and unity of society.

Ключові слова: стратегія, розвиток, регіон, Євроінтеграційні процеси

Keywords: strategy development, region, European integration process

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науково-практичними завданнями. Активізація розвитку економіки регіонів, посилення процесів міжрегіональної конкуренції та інтеграції на основі використання внутрішніх ресурсів зростання, зумовили формування нових поглядів на особливості використання просторового стратегічного ресурсу. Від просторового виміру та регулювання особливостей територіально-структурних процесів залежить потенціал регіону, який в свою чергу залежить від потужності, напрямків, інтенсивності територіально-структурних процесів. Тому, вивчення територіально-структурних процесів актуалізується й у зв'язку з необхідністю удосконалення державної регіональної політики у контексті стратегії розвитку територій, підвищенні якості життя населення, забезпечення процесів євроінтеграції та переходу до

інноваційного етапу розвитку економіки держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню методологічних підходів до визначення сутності економічного простору та його властивостей, інтеграційних засад серед вітчизняних вчених слід зазначити праці Ю. Білоконь, І. Бистряков, В. Геєць, Б. Данилишин, М. Долішній, В. Захарченко, С. Іщук, В. Кравців, Н. Павліха, М. Паламарчук, М. Пістун, С. Рудницького, С. Сонько, О. Топчієв, Д. Стеченко, М. Чумаченко, О. Хомра, А. Чухно, О. Шаблій, Г. Швебс, Л. Шевчук, С. Шульц та інші.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є встановлення факторів які впливають на ефективність впровадження стратегії розвитку регіону у відповідності державної стратегії розвитку та Євроінтеграційних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Стратегічний розвиток будь-якого регіону вимагає враховувати специфіку структури природно-антропогенних систем, рівень розвитку продуктивних сил і характер виробничо-екологічної взаємодії в межах конкретної території. Регіонально система показників регіонального розвитку має ґрунтуватись на специфіці соціально-економічного розвитку конкретної території, враховувати концепції пріоритетного розвитку галузей національної економічної системи. В умовах сучасних глобальних та локальних соціально- економічних трансформацій, нерівномірності економічного розвитку територій і соціальної диференціації, розробникам та провідникам регіональної політики необхідно визначати новий зміст методології управління стратегічним розвитком регіонального економічного простору.

Традиційно індустріальні регіони України стикаються з проблемою моноспеціалізації, індустріально-аграрні втрачають промисловий потенціал, а аграрні, з огляду на значний перелік проблем перетворюються на депресивні території. Ускладнює ситуацію використання в сфері

регулювання регіонального розвитку практики перерозподілу ресурсів і капіталу на користь одних і тих самих регіонів, що не дозволяє забезпечити прозорість та правомірність управлінських рішень [1, с.156].

Сукупність існуючих проблем поряд із новими викликами, що диктуються сучасними реформами в країні, доводять необхідність кардинальних змін у практиці управління ресурсами як на рівні держави, так і регіонів, територіальних громад, перегляду форм і механізмів забезпечення виконання функцій органами місцевого самоврядування, удосконалення існуючої моделі фінансового забезпечення повноважень органів місцевого самоврядування в напрямі посилення оптимальності її фінансового та стимулюючого ефектів і відповідності як реаліям сьогодення, так і потребам збалансування інтересів центру та регіонів, усунення диспропорцій фінансової забезпеченості окремих територій, зниження напруги у міжбюджетних відносинах. У реалізації задекларованих завдань вагома роль належить чіткому окресленню пріоритетів та формуванню концепції розвитку територіальних громад в Україні, та співвідношення стратегії розвитку регіону та державної стратегії розвитку.

В сучасних умовах розвитку особливого значення набуває можливість формування й реалізації ефективної регіональної політики на основі аналізу структурних характеристик регіону. Дослідження особливостей просторових змін в галузево-територіальній структурі промисловості регіону дозволить адекватно реагувати на наслідки світової фінансової кризи, яка відобразилася загостреннями процесів поляризації соціально-економічного простору. Це дасть змогу враховувати особливості окремих територій при розробці просторової політики: підтримка «полісів розвитку», посилення конкурентних переваг тощо [1, с.45].

Намагання визначити перспективи регіонального розвитку за допомогою використання інструментарію стратегічного планування, безумовно, є прогресивним кроком, однак відсутність узгодження стратегічних пріоритетів розвитку регіонів із загальнонаціональними,

секторальними та галузевими не забезпечили ефективність реалізації національної та регіональних стратегій. Через велику кількість визначених цілей втрачається їх пріоритетність, виникає «конфліктність» між різними цілями, розпорошуються ресурси, необхідні для їх досягнення, виявляється непродуктивною діяльність управлінських структур через неузгодженість дій. За таких умов очевидною є необхідність чіткої ієрархічної структуризації цілей регіонального розвитку, що мають установлюватись виходячи з реалій сьогодення та з урахуванням зміни пріоритетів у рамках усього світового співтовариства, а не застосування усталених виробничих підходів, що використовувались протягом попередніх десятиліть [2, с.649-563].

Ускладнює стратегічний вибір і те, що регіон є поліструктурним утворенням, до складу якого входять різноманітні об'єкти – економічні райони, адміністративно-територіальні одиниці, особливі просторові утворення – вільні економічні зони, території пріоритетного розвитку, різні види транскордонних об'єднань, що мають індивідуальні особливості. Важливим кроком на шляху модернізації державної регіональної політики стало затвердження постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. №385 Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 р. До позитивних сторін документа слід віднести: застосування інтегрованого підходу при формуванні цілей і пріоритетів державної регіональної політики, що передбачатиме поєднання секторального, територіального та управлінського підходів; визначення інституційних партнерів реалізації Стратегії; створення системи індикаторів результатів реалізації Стратегії. При цьому у новій Стратегії регіонального розвитку не зроблено необхідний акцент на проблемі децентралізації влади в Україні, а сьогодення ситуація в країні вимагатиме врахування її особливостей.

У процесі розробки та впровадження державної регіональної політики в Україні й досі відсутнє єдине бачення шляхів, механізмів та інструментів узгодження трьох взаємопов'язаних і взаємозалежних складових комплексного виміру регіонального розвитку: секторального (галузево-

секторального, що забезпечує стабільне функціонування регіональних економічних комплексів і їх стійке соціально-економічне зростання), територіально-просторового (з урахуванням досягнення збалансованого просторового розвитку, у т. ч. на рівні: міста – приміські території – сільські території; вирішення системних проблем периферійних, депресивних територій, міських агломерацій і прилеглих до них «зелених зон» тощо); управлінського (у т. ч. створення єдиної системи стратегічного планування та прогнозування розвитку держави та регіонів, оптимізація системи територіальної організації влади, розвиток місцевого самоврядування тощо). Усвідомлення необхідності триєдиного підходу до формування нової регіональної політики – запорука підвищення конкурентоспроможності регіонів, досягнення збалансованого територіального розвитку, успішного здійснення комплексу започаткованих реформ, що впроваджуються на місцевому і регіональному рівнях і у межах України загалом [3, с. 3].

Підсумовуючи наведене, зазначимо, що основною особливістю сучасного етапу формування регіональної політики в Україні залишається її акцент на децентралізацію влади, необхідність забезпечення дієвого самоврядування та ефективного розвитку місцевих громад. У цьому контексті уряд країни активно напрацьовує інституційно-правовий інструментарій цих реформ. Однак на шляху визнання місцевого розвитку як окремої і специфічної ланки регіонального розвитку та розбудови реальної децентралізації влади в Україні ще дуже багато треба зробити. Насамперед йдеться про необхідність забезпечення чіткої та узгодженої законодавчої бази як у сфері реалізації регіональної політики загалом, так і щодо вирішення окремих питань, зокрема щодо регулювання відносин між радами громад, що входять в одну адміністративно-територіальну одиницю, де постійно виникають правові колізії, особливо з питань бюджету, власності й земельних відносин. Це нерідко породжує порушення законів на місцях, стримує соціально-економічний розвиток регіонів як єдиної території [4, с. 84].

Наявність конкретних цілей, аналіз та моніторинг ефективності механізмів державного управління все це впливає на стратегію розвитку регіонів. Сама система стратегічних відносин між державою та регіонами повинна складатися з внутрішніх структурних та узгоджених операцій, мати концептуальну ясність, логічність і простоту формулювання нових цілей. Простота формулювання нових цілей не повинна завдавати шкоди цілісності системи та заважати виконанню завдань стратегії, програми і проекти в межах державних завдань повинні бути простими і зрозумілими, що значно зменшить час на їх виконання, допоможе організувати та вдосконалити процес управління ними не тільки під час розробки стратегій.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, стратегія та відносини в стратегічній політиці між державою та регіонами повинні складатися із взаємно налагоджених механізмів співпраці на договірній основі щодо регіонального розвитку та програм подолання депресивного стану територій відповідно до чинного законодавства України [5, с. 38].

Література.

1. Просторовий розвиток регіону: соціально-економічні можливості, ризики і перспективи: монографія / НАН України. Інститут регіональних досліджень; За ред. д.е.н., проф. Шевчук Л.Т. - Львів, 2011. - 256 с. - (Сер. "Проблеми регіонального розвитку").
2. Тищенко О. П. Шляхи удосконалення механізму реалізації державної регіональної політики в Україні / О. П. Тищенко // Формування ринкової економіки : зб. наук. праць. – К. : Київський національний економічний університет, 2009. – №21. – С. 649-653.
3. Регіональний вимір соціально-економічного розвитку і засади нової регіональної політики / С. О. Біла та ін. ; Національний інститут стратегічних досліджень. – К., 2013. – 82 с.

4. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : монографія / за ред. З. С. Варналія ; Національний інститут стратегічних досліджень. – К., 2007. – 820 с.

5. Лендель М. Моніторинг та оцінювання стратегій і програм регіонального розвитку в Україні : підручник / М. Лендель, Б. Винницький, Ю. Ратейчак. - К. : К.І.С., 2007. - 120 с.

References.

1. Shevchuk L.T. (Ed.). (2011). Prostorovyj rozvytok rehionu: sotsial'no-ekonomichni mozhlyvosti, ryzyky i perspektyvy: monohrafiia [NAN Ukrainy. Instytut rehional'nykh doslidzhen']. L'viv, (Ser. “Problemy rehional'noho rozvytku”).[in Ukrainian].

2. Tyshchenko, O. P. (2009). Shlyakhy udoskonalennya mekhanizmu realizatsiyi derzhavnoyi rehional'noyi polityky v Ukrayini [Ways of improving the mechanism for implementation of state regional policy in Ukraine]. In Formuvannya rynkovoyi ekonomiky [The market economy]: Vol. 21 (pp. 649-653). Kyiv: Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman. [in Ukrainian].

3. Bila, S. O. (Ed.). (2013). Rehional'nyy vymir sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku i zasady novoyi rehional'noyi polityky [Regional dimension of socio-economic development and principles of the new regional policy]. Kyiv: National Institute of Strategic Studies. [in Ukrainian].

4. Varnaliy, Z. S. (Ed.). (2007). Derzhavna rehional'na polityka Ukrayiny: osoblyvosti ta stratehichni priorytety [State regional policy in Ukraine: characteristics and strategic priorities]. Kyiv: National Institute of Strategic Studies. [in Ukrainian].

5. Lendel M. Monitorynh ta otsiniuvannia stratehii i prohram rehionalnoho rozvytku v Ukraini : pidruchnyk / M. Lendel, B. Vynnytskyi, Yu. Rateichak. - K. : K.I.S., 2007. - 120 s.